

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 11C/29/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117217925
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2018:8117217925.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v spore žalobcov: 1. P. J., V.. X.X.XXXX, P. E. XXX, 2. Y. P. F., V.. XX.XX.XXXX, P. E. XXX, 3. P. Y., V.. XX.X.XXXX, P. E. XXX, všetci zastúpení: JUDr. Miroslava Husovská, advokátka so sídlom v Prešove, Weberova 2, proti žalovanému: Prešovský samosprávny kraj, so sídlom Námestie mieru 2, Prešov, IČO: 37870475, zastúpený: Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom Jesenná 14, Prešov, o zaplatenie peňažnej náhrady za zriadenie vecného bremena a prísl., takto

rozhodol:

Súd žalobu z a m i e t a .

Žalovaný má voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia žalobou zo dňa 12.7.2017 sa domáhali peňažnej náhrady za zákonné vecné bremeno zriadené podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. a to žalobca v 1.rade vo výške 756 Eur a žalobcovia v 2. a 3.rade každý z nich po 252 Eur a všetci žalobcovia žiadali priznať zo žalovanej sumy aj úroky z omeškania vo výške 5% ročne od 30.9.2016 do zaplatenia. Žalobu odôvodnili tým, že na pozemku KN XXX/X z LV č. XX k.ú. E., ktorého sú podielovými spoluvlastníkmi, žalobca v 1.rade v 1 a ostatní žalobcovia po 1/6, bola postavená cesta II. triedy v rokoch 1987 až 1990, ktorej vlastníkom je žalovaný. Mali za to, že náhrada za zákonné vecné bremeno nie je jednorazová, ale opakovaná ako ustálil Krajský súd v Košiciach v rozhodnutí 5Co/225/16 zo dňa 21.3.2017 alebo Krajský súd v Prešove v rozhodnutí 8Co/83/2013 zo dňa 29.5.2014. K žalobe pripojili aj znalecký posudok S.. R. H., podľa ktorého hodnota nájmu za 1m² pozemku je 0,78 Eur ročne a tiež znalecký posudok S.. J. H. o všeobecnej hodnote tohto pozemku vo výške 12,58 Eur/m². Žalobcovia považovali napriek tomu za primeranú náhradu za zákonné vecné bremeno odplatu 2 Eur/m²/ročne a z dôvodu trojročnej premlčacej lehoty tento nárok uplatnili za obdobie troch rokov spätne. Žalobca v 1.rade je podielovým spoluvlastníkom v 1/2, čo je 126m², takže príslúcha mu cena trojročnej náhrady vo výške 756 Eur (126 Eur - správne m² x 2 Eur x 3 roky). Ostatní žalobcovia majú po 1/6, čo je 42m². V žalobe nárok vyčíslili na 252 Eur pre každého z nich (42 Eur - správne m² x 2 Eur x 3 roky).

2. Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Zdôraznil, že s účinnosťou od 1.7.2009 žalovaný nadobudol k pozemkom pod cestou II./545 právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou. Finančná náhrada za vecné bremeno je podľa neho jednorazová s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR I.ÚS 474/13 zo dňa 7.8.2013 a tento názor prevláda v judikatúre slovenských súdov. Poukázal aj na rozsudky Najvyššieho súdu SR 3Cdo/49/2014 zo dňa 14.4.2016 a 7Cdo 26/2014 zo dňa 24.3.2015. Zdôraznil, že v zmysle týchto rozhodnutí daný nárok je len jeden a má ho ten, kto vlastnil príslušný pozemok v čase účinnosti relevantného zákona, ktorým bolo zriadené vecné bremeno. Žalovaný vzniesol aj námietku premlčania podľa § 100 ods. 1 Občianskeho

zákonníka s poukazom na uplynutie trojročnej premlčacej doby plynúcej od 2.7.2009 a ukončenej 2.7.2012. Pre úplnosť namietal aj výšku uplatneného nároku.

3. V replike na vyjadrenie žalovaného žalobcovia uviedli, že rozsudky Najvyššieho súdu SR 3Cdo/49/2014 a 7Cdo/26/2014 riešia inú právnu situáciu a to v dôsledku zákonného vecného bremena zriadeného podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, pričom dané vecné bremeno má trvalý charakter na rozdiel od zákonného vecného bremena, ktoré je predmetom tohto sporu a má len dočasný charakter, pretože platí len do vykonania pozemkových úprav, ktoré zákon predpokladá (§ 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z.).

4. Pozemkové úpravy sa môžu začať len na návrh vlastníka pozemku a v zmysle nich dôjde buď k zámene pozemku za náhradný alebo sa pozemok odkúpi. Právna úprava v zákone č. 66/2009 Z.z. nevhodne ponecháva začatie pozemkových úprav v rukách vlastníka stavby a len na jeho vôľu. Žalobcovia v tomto prípade sa ani po 9 rokoch nedočkali zo strany žalovaného návrhu na pozemkové úpravy a nemajú možnosť ho k tomuto návrhu prinútiť a aj preto by týmto spôsobom, teda že žalovaný bude musieť im platiť za užívanie pozemku, ho chceli prinútiť k pozemkovým úpravám.

5. V súvislosti s možnosťou domáhať sa opakovanej náhrady za zriadené vecné bremeno poukázali aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR 4MCdo/2/2014 zo dňa 23.4.2015, v zmysle ktorého ak zákon neuložil povinnosť žiadať jednorazovú odplatu, tak súd nemôže stanoviť, že občania majú nárok len na jednorazovú náhradu. Navyše ani Ústava SR, Listina základných práv a slobôd a ani ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 128, § 135c, § 151n) nehovoria o tom, že náhrada za vecné bremeno má byť jednorazová. Preto môže byť vo forme renty a to najmä vtedy, ak ide o časovo obmedzené vecné bremeno. Poukázali pritom na konkrétne súdne rozhodnutia a to okrem uznesenia 4MCdo 2/2014, aj uznesenie Najvyššieho súdu SR 6ECdo/230/2013, už spomínaný rozsudok Krajského súdu v Košiciach 5Co/225/2016 a niektoré rozsudky Okresného súdu Košice II. a jeden rozsudok Okresného súdu Bratislava I.

6. Žalobcovia vyslovili tiež názor, že na príslušnom liste vlastníctva doposiaľ nie je dané vecné bremeno zapísané a preto nemali ako sa o ňom dozvedieť, nemôže preto byť na ich ťarchu sledovanie legislatívnych zmien. Ohľadom výšky uplatneného nároku sa stotožnili s odôvodnením rozsudku Krajského súdu v Košiciach 5Co/225/2016, podľa ktorého táto náhrada má byť minimálne vo výške nájomného, aby pre obec bolo výhodnejšie uzatvoriť nájomnú zmluvu ako platiť opakujúcu odplatu za vecné bremeno. Podľa žalobcov výška nájomného v zmysle znaleckého posudku nie je dostatočne motivujúca, aby viedla žalovaného k riešeniu vlastníckych vzťahov k pozemku a mali za to, že kritériom sú okolnosti konkrétneho prípadu a odplata za užívanie porovnateľného pozemku (tu však súdu nepredložili).

7. Žalovaný v duplike na repliku žalobcov zotrval na námietke premlčania a prevládajúci názor o jednorazovej náhrade za zriadenie vecného bremena ako to vyplýva aj z rozsudkov Krajského súdu v Prešove 2Co/81/2015 zo dňa 29.6.2016 a 3Co/21/2017 zo dňa 4.5.2017, ktoré sa týkali obdobného konania, teda náhrady za vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. Musí byť totiž rozdiel medzi postihom za oprávnené užívanie veci v dôsledku vecného bremena a neoprávneným užívaním ako je pri bezdôvodnom obohatení, pri ktorom patrí opakovaná náhrada vo výške primeraného nájomného.

8. Na pojednávaní právna zástupkyňa žalobcov poukázala na názor Ústavného súdu SR, ktorý rozhodoval v pléne 12.10.2016 a ktorý dospel k záveru, že jednorazová náhrada za zákonné vecné bremeno je v rozpore s článkom 20 ods. 4 Ústavy SR (číslo nálezu neuviedla).

9. Súd vykonal dokazovanie znaleckými posudkami S.. R. H. č. XX/XXXX a S.. J. H. č. XXX/XXXX, písomnými vyjadreniami strán, zápisom o odovzdaní a prevzatí stavby zo dňa 17.12.1990, dohodou o prechode majetku z vlastníctva štátu na Prešovský samosprávny kraj zo dňa 29.12.2003, delimitačným protokolom, ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

10. Žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi okrem iného aj parcely KN XXX/X - záhrady o výmere 252m² zapísanej na LV č. XX k.ú. E. a to žalobca v 1.rade v podiele 1, ktorý nadobudol ešte kúpnu zmluvou V XXXX/XXXX v roku XXXX. Žalobkyňa v 2.rade vlastní podiel 1/6 získaný darovacou

zmluvou V XXXX/XXXX v roku 2015 a žalobca v 3.rade má taktiež 1/6, ktorú nadobudol uznesením 26D/1625/2010, teda dedením v roku 2010.

11. Medzi stranami je nesporné, že na parcele KN XXX/X je postavená cesta II. triedy, ktorej vlastníkom je žalovaný. Jedná sa o cestu S./I. s názvom stavby „S./I. E. I. Y..A. Č.. T. XXXX“, ktorá bola postavená na základe stavebného povolenia OD-170/87 zo dňa 24.8.1984 vydaného ONV v Prešove. Zápis o odovzdaní a prevzatí tejto stavby preberajúcim Cestným investorským útvarom Košice je zo dňa 19.12.1990.

12. Vlastníkom tejto cesty bol štát. V dôsledku zmeny právnych predpisov - zákona č. 135/1961 Zb. (cestného zákona) a zákona č. 446/2001 Z.z. prešlo vlastníctvo k cestám II. triedy na samosprávne kraje, preto aj 29.12.2003 bola uzavretá dohoda o prechode majetku štátu v správe Slovenskej správy ciest na Prešovský samosprávny kraj.

13. Na základe objednávky žalobkyne v 2.rade bol vypracovaný znalecký posudok znalcom na odhad hodnoty nehnuteľnosti S.. R. H. pod č. XX/XXXX, ktorý však nemá charakter súkromného znaleckého posudku, nakoľko neobsahuje náležitosť v zmysle § 209 ods. 2 CSP. Znalec vypočítal všeobecnú hodnotu nájmu parciel KN XXX/X a XXX/X k.ú. E. k dátumu 29.6.2017 a určil výšku nájomného na 0,785 Eur/m2/rok a za obdobie od 30.6.2015 do 29.6.2017 vyčíslil nájomné, pokiaľ ide o parcelu KN XXX/X na sumu 394,51 Eur.

14. Žalobkyňa v 2.rade si dala zhotoviť aj znalecký posudok znalcovi z toho istého odboru S.. J. H. pod č. XXX/XXXX, ktorý taktiež nespĺňa kritérium súkromného znaleckého posudku. Znalec v ňom vyčíslil všeobecnú hodnotu parcely okrem iného aj 507/4 metódou polohovej diferenciacie k 19.10.2016 na sumu 3.144,96 Eur (12,48 Eur /m2).

15. Podľa § 3d ods. 2 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) cesty II. triedy a III. triedy vrátane ich prejazdnych úsekov cez obce sú vo vlastníctve samosprávneho kraja, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Prejazdne úseky ciest II. a III. triedy cez colné priestory sú vo vlastníctve štátu.

16. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov vyšší územný celok hospodári so svojím majetkom samostatne alebo prostredníctvom správcu majetku vyššieho územného celku (ďalej len „správca“), ktorým je jeho rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriadená podľa osobitného predpisu.

17. Podľa § 6 ods. 3 vety štvrtej citovaného zákona správca koná v mene vyššieho územného celku pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku vyššieho územného celku, ktorý spravuje.

18. Je nepochybné, že predmetná cesta II. triedy je vo vlastníctve žalovaného a že zo zákona za žalovaného koná pred súdmi správca daného majetku t.j. Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja.

19. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov vrátane príľahlej plochy, ktorá svojim umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len „pozemok pod stavbou“).

20. Podľa § 2 ods. 1 citovaného zákona obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal podľa osobitných predpisov vlastníkom stavby prechodom z vlastníctva štátu bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva k pozemkom (ďalej len „vlastník stavby“), môže poskytnúť zámennou zmluvou vlastníkovi pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve.

21. Podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona ak sa neuplatní postup podľa odseku 1, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná v konaní o nariadení pozemkových úprav podľa osobitného predpisu.

22. Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona konanie o nariadení pozemkových úprav z dôvodu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou podľa tohto zákona sa začína na žiadosť vlastníka stavby.

23. Podľa § 3 ods. 3 citovaného zákona usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode pozemkových úprav v tom istom katastrálnom území, a ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce, v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, alebo formou finančnej náhrady, ak

- a) v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady,
- b) ide o pozemok pod stavbou vo výmere do 400 m²,
- c) o to požiada vlastníak pozemku.

24. Podľa § 4 ods. 1 citovaného zákona ak nemá vlastníak stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok.

25. Podľa § 151n ods. 1 Občianskeho zákonníka vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe.

26. Podľa § 151n ods. 2 Občianskeho zákonníka vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa.

27. Podľa § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20160701>> tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

28. Vecné bremená zriadené na základe zákona majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Vecné bremeno predstavuje právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Podľa zásady „lex specialis derogat generali“ (zvláštny zákon ruší zákon všeobecný) má prednosť osobitná právna úprava pred všeobecnou právnou úpravou. Pokiaľ súčasné špeciálne predpisy zákonných vecných bremien neupravujú náhrady súvisiace s ich výkonom je potrebné použiť súkromnoprávnu úpravu (nález Ústavného súdu ČR PL.ÚS 25/04).

29. V danom prípade zákonné vecné bremeno bolo zriadené § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. s účinnosťou od 1.7.2009.

30. Aj keď zákon v prípade spomínaného vecného bremena neupravuje otázku náhrady, je potrebné vychádzať z článku 20 ods. 4 Ústavy SR ako aj článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, v zmysle ktorých vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

31. Vyššie uvedené ústavné predpoklady núteného obmedzenia vlastníckeho práva (k čomu dochádza aj pri tomto zákonnom vecnom bremene) nespočívajú len v povinnosti zákonom upraviť nevyhnutnú mieru a verejný záujem tohto zásahu, ale aj povinnosť poskytnúť zaň primeranú náhradu.

32. Predmetom sporu je právne posúdenie tejto primeranej náhrady, ktorá patrí vlastníkovi pozemku zaťaženého vecným bremenom zriadeným podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. a to predovšetkým posúdenia toho, či má ísť o jednorazovú alebo opakovanú finančnú náhradu.

33. Súd nemá dôvod odkloniť sa od doterajšej mnohoročnej súdnej praxe, v rámci ktorej súdy, či už pri nimi zriaďovaných vecných bremenách alebo aj pri rozhodovaní o finančnej náhrade za vzniknuté vecné bremeno priznávali finančnú náhradu za vecné bremeno jednorázovo. Ak by mala byť priznaná opakovaná náhrada, znamenalo by to, že by v otázke finančnej náhrady za zásah do vlastníckeho práva nebol rozdiel medzi nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku užívania veci bez právneho dôvodu a nárokom vyplývajúcim z vecného bremena, ktorým sa vyriešil právny vzťah medzi vlastníkom veci a osobou oprávnenou z vecného bremena a teda na základe ktorého sa nejedná o neoprávnený zásah do vlastníckeho práva. Súd teda zastáva názor, že musí byť rozdiel v prípade, ak niekto užíva cudziu vec bez právneho dôvodu (v takom prípade má vlastník právo na opakovanú náhradu vo forme trhového nájomného) a iný je prípad, ak niekto užíva cudziu vec oprávnené na základe vecného bremena. V tomto prípade má vlastník veci nárok na jednorazovú náhradu za zásah do jeho vlastníckeho práva. Tomuto napokon zodpovedá aj právna úprava týkajúca sa výpočtu výšky náhrady za vecné bremeno, konkrétne vyhláška č. 492/2004 Z.z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku, ktorá v prílohe č. 3 v bode F2 stanovuje vzorec pre výpočet všeobecnej hodnoty vecného bremena, z ktorého vyplýva, že pri časovo neobmedzenom vecnom bremene sa počíta táto náhrada podľa výhody oprávneného za 20 rokov, teda za dlhý časový úsek a je koncipovaná ako jednorazová a nie opakovaná náhrada. Ak vecné bremeno má trvať len určitý čas, potom sa pri výpočte vychádza z počtu rokov jeho trvania.

34. Súd sa stotožňuje s právnymi závermi vyslovenými v rozsudkoch Najvyššieho súdu SR 7Cdo 26/2014 zo dňa 24.3.2015 a 3Cdo 49/2014 zo dňa 14.4.2016. V zmysle nich vecné bremeno vzniknuté „in rem“ (a to je aj tento prípad) sa vzťahuje na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne u každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Tieto právne závery súd podľa súdu použiteľné aj v tomto spore. Na veci totiž nič nemení skutočnosť, že v spomínaných sporoch sa jednalo o posúdenie nároku z vecného bremena vzniknutého zákonom č. 182/1993 Z.z., pretože to, podľa ktorého zákona bolo zriadené vecné bremeno, nie je dôležité, pokiaľ zákon nerieši otázku náhrady.

35. Súd nevidí dôvod na zmenu tohto právneho záveru ani v dôsledku nálezu Ústavného súdu SR PL.ÚS 42/2015 z 12.10.2016, ktorý vyslovil rozpor § 10 ods. 5, 9, 10, 12 zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike vo vzťahu k slovu jednorazová v slovnom spojení „primeraná jednorazová náhrada“ s článkom 20 ods. 4 Ústavy SR. Ústavný súd v tomto náleze uviedol, že pri nútenom obmedzení vlastníckeho práva možno uvažovať o pravidelných platbách „primeranej náhrady“ počas trvania núteného obmedzenia v prípadoch, v ktorých možno očakávať trvanie obmedzujúceho zásahu po dlhý čas.

36. V bode 84 Ústavný súd uviedol: „V súlade s článkom 20 Ústavy vykonaný zásah do práva pokojne užívať svoj majetok musí zachovávať spravodlivú rovnováhu medzi potrebami verejného záujmu na obmedzenie vlastníctva a požiadavkami ochrany základného práva jednotlivca vlastníť majetok a čerpať z neho majetkový prospech. Podmienky, za akých sa náhrada poskytuje, majú zásadný význam pre nastolenie spravodlivej rovnováhy, ktorá sa musí rešpektovať pri určení obmedzujúceho opatrenia tak, aby vlastník nekládol na obmedzeného vlastníka neprimeranú záťaž. Obmedzenie vlastníckych práv vlastníka sa musí udiať spôsobom, ktorý je v rozumnom pomere k povahe a hodnote obmedzujúcich opatrení“.

37. Súd zdôrazňuje, že Ústavný súd neuviedol, že za každé vecné bremeno prináleží opakovaná náhrada. Vychádzal z konkrétnych ustanovení zákona o energetike, ktorý upravoval jednorazovú finančnú náhradu za príslušné zákonné vecné bremeno a zohľadnil skutočnosť, že obmedzenie vlastníckeho práva trvá dlhý čas.

38. Súd však zdôrazňuje, že Ústava SR v článku 20 ods. 4 neuvádza finančnú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, ale používa termín „primeraná náhrada“. Preto spomínané závery Ústavného súdu nie je možné aplikovať na vecné bremena zriadené inými zákonmi.

39. V tomto spore vecné bremeno bolo zriadené zákonom č. 66/2009 Z.z. Tento predpis však rieši náhradu za vecné bremeno prostredníctvom pozemkových úprav, v rámci ktorých obmedzený vlastník môže dostať náhradný pozemok alebo finančnú náhradu. Odhliadnuc od toho, že nie je oprávnený podať návrh na príslušné správne konanie, znamená, že zákonnou úpravou je riešená forma náhrady za vecné bremeno a pokiaľ by mala predstavovať rovnocenný pozemok, nepochybne išlo by o primeranú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva. Bolo by v rozpore so spravodlivou rovnováhou medzi verejným záujmom (ktorým je nepochybne užívanie verejnej komunikácie širokou verejnosťou) a obmedzením vlastníckeho práva žalobcov, aby žalobcovia dostávali opakovanú finančnú náhradu za obmedzenie ich vlastníckeho práva a v rámci pozemkových úprav by dostali buď rovnocenný náhradný pozemok alebo peňažnú náhradu v hodnote sporného pozemku. Jedná sa teda o odlišnú právnu situáciu, než z ktorej vychádzal Ústavný súd vo vyššie uvedenom náleze.

40. Napokon však viacerí sudcovia Ústavného súdu podali odlišné stanovisko a nesúhlasili s jednoznačným záverom o protiústavnosti jednorazovej náhrady za zriadenie vecného bremena (R., L., P., R.).

41. Rozdielne názory ústavných sudcov na danú problematiku sú zrejmé aj zo skutočnosti, že návrh na vyslovenie nesúladu podobného ustanovenia ako v zákone o tepelnej energetike a to § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách s článkom 20 ods. 4 Ústavy SR bol zamietnutý z procesných dôvodov, pretože nedosiahla sa nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov pri hlasovaní o návrhu sudkyne spravodajkyne, ktorá navrhla danému návrhu nevyhovieť.

42. Otázkou náhrady za zákonné vecné bremeno sa zaoberal aj Ústavný súd ČR. Ten rozhodoval v pléne o návrhu na zrušenie § 98 ods. 4 zákona č. 458/2000 Z.z. (energetického zákona) a nálezom PL.ÚS 25/2004 zo dňa 25.1.2005 návrh zamietol. Ústavný súd konštatoval, že pri zriadení vecného bremena na základe zákona vždy náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva bola koncipovaná ako jednorazová náhrada. Podobne aj v uznesení Ústavného súdu ČR IV.ÚS 646/2006 zo dňa 17.4.2007 uviedol, že správne všeobecné súdy dôvodili, že špeciálna ani všeobecná právna úprava nárok na opakované plnenie za výkon práv spojených s vecným bremenom nezakladá.

43. Súd teda zastáva názor, že finančná náhrada za zákonné vecné bremeno je jednorazová a že nevzniká u každého nového vlastníka veci tak ako to uviedol Najvyšší súd v SR v už spomínaných rozhodnutiach 7Cdo 26/2014 a 3Cdo 49/2014 a preto bolo potrebné vyporiadať sa so vznesenou námietkou premlčania.

44. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20160701>>). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

45. Podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20160701>>. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

46. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

47. Premlčacia doba je teda trojročná a plynie od dátumu, kedy žalobcovia (resp. ich právni predchodcovia) mohli prvýkrát uplatniť nárok na finančnú náhradu za vecné bremeno, ktoré bolo zriadené zákonom č. 66/2009 Z.z. Keďže tento zákon nadobudol účinnosť 1.7.2009, daný návrh sa mohol prvýkrát uplatniť 2.7.2009 a trojročná premlčacia doba tak uplynula 2.7.2012. Žaloba teda bola podaná dávno po jej uplynutí a námietka premlčania bola vznesená dôvodne.

48. Argumentácia žalobcov, že nemôže im byť na ťarchu nesledovanie legislatívnych zmien (a teda informácia o zákone č. 66/2009 Z.z. o zriadení vecného bremena) je neopodstatnená, v zmysle jednej zo základných zásad práva „ignorancia legis non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje), ktorá je premietnutá aj do § 2 zákona č. 1/1993 Z.z. o zbirke zákonov SR. V zmysle tohto ustanovenia o všetkom, čo bolo v zbirke zákonov uverejnené platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym

každému, koho sa týka; domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná.

49. Súd nepochopil argumentáciu žalobcu žalobcov o tom, že je rozdiel medzi zákonným vecným bremenom podľa zákona č. 182/1993 Z.z. a podľa zákona č. 66/2009 Z.z. ohľadom doby jeho trvania, keďže v prvom prípade je časovo neobmedzené a v druhom má trvať do realizácie pozemkových úprav a teda je časovo obmedzené a že v dôsledku toho v druhom prípade patrí opakovaná náhrada za vecné bremeno. Takého vysvetlenie postráda logické opodstatnenie. Súdny v súvislosti s náhradou za vecné bremeno podľa zákona č. 182/1993 Z.z. ustálili, že jedná sa o jednorazovú náhradu (už spomínané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 3Cdo/49/2014, 7Cdo/26/2014, ale aj uznesenia Ústavného súdu SR I.ÚS 474/2013 zo dňa 7.8.2013, III.ÚS 13/2010 zo dňa 20.1.2010, IV.ÚS 227/2012 zo dňa 3.5.2012, II.ÚS 506/2011 zo dňa 3.11.2011, I.ÚS 1/2012 zo dňa 11.1.2012, pričom Ústavný súd v spomínaných rozhodnutiach považoval daný právny názor za ústavne udržateľný, pričom žalobcovia, ako sa javí, že tieto závery súdov akceptujú, ale poukazujú na rozdiel časového trvania vecného bremena, pre súd je takéto zdôvodnenie nelogické. Pri časovo neobmedzenom vecnom bremene patrí jednorazová náhrada a práve preto a o to viac (zásada a maiori ad minus) patrí jednorazová náhrada aj pri časovo obmedzenom vecnom bremene a zvlášť v prípade vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z., ktorý nariaďuje vykonanie pozemkových úprav, v rámci ktorých sa počíta s náhradou pre dotknutých vlastníkov pozemku.

50. Žalobcovia poukázali vo svojej argumentácii na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 4MCdo 2/2014 zo dňa 24.3.2015. Ním však bol zrušený rozsudok Okresného súdu Zvolen a Krajského súdu v Banskej Bystrici z procesných dôvodov a to pre nedostatočné odôvodnenie rozsudku, pričom oba súdy obdobnú žalobu zamietli s tým, že nárok na finančnú náhradu za vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. nie je daný z dôvodu, že zákon rieši proces usporiadania vlastníctva pozemkov pod stavbami a vyhovením žaloby by došlo k duplicitě uspokojenia nárokov žalobcov a to finančnou náhradou a po pozemkových úpravách náhradným pozemkom.

51. Podobne aj uznesenie Najvyššieho súdu SR 6Cdo 230/2013 (nie 5ECdo 230/2013) z 20.6.2014 sa týka zrušenia rozsudkov Okresného súdu Prešov a Krajského súdu Prešov, ktorými bola zamietnutá žaloba o náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva v dôsledku vecného bremena v zmysle zákona č. 182/1993 Z.z., ale opäť len z procesných dôvodov pre nedostatočné odôvodnenie rozsudkov.

52. Meritórne rozhodnutie, na ktoré sa odvolávali žalobcovia je vlastne len rozsudok Krajského súdu v Košiciach 5Co 226/2015 a je ojedinelé. V ňom súd prvej inštancie dospel k záveru o opakovanej náhrade za vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. vo výške nájomného, ale nevysvetlil prečo a vo vzťahu k opačnému záveru, teda o opakovanej náhrade za zákonné vecné bremeno vyslovené v rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach 6Co 6/2014 len uviedol, že odvolací súd svoj názor nevysvetlil, hoci ho nevysvetlil ani súd prvej inštancie. Súd druhej inštancie pritom taktiež svoj právny názor bližšie nezodôvodnil, keďže svoje potvrdzujúce rozhodnutie odôvodnil len tým, že bol vyvodený správny právny záver súdom prvej inštancie.

53. Ďalší rozsudok, na ktorý poukázali žalobcovia a to rozsudok Krajského súdu v Prešove 8Co 83/2013 zo dňa 29.5.2014 je nepoužiteľný pre tento spor. Ním sa rozhodovalo len o základe nároku, keďže išlo o medzitimný rozsudok, ktorý vôbec nerozoberal problematiku opakovanej či jednorazovej náhrady za vecné bremeno a neriešila sa ani otázka premlčania, keďže nárok bol uplatnený posledný deň trojročnej premlčacej lehoty - 2.7.2012.

54. Súd v celom rozsahu sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku Krajského súdu v Prešove 2Co 81/2015 zo dňa 29.6.2016, ktorý sa týka obdobného nároku, teda náhrady za vecné bremeno zriadené zákonom 66/2009 Z.z., ktorý uviedol: „Nemožno sa stotožniť s názorom žalobcu v tom zmysle, aby sa jeho právo (súd pripomína, že jedná sa o náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva) mohlo vykonávať bez obmedzení, neurčito. Ide o majetkové právo, ktoré podlieha premlčaniu. Odvolací súd nevidí dôvod na iný záver ako ten, že vzhľadom na vznik práva z vecného bremena zo zákona je evidentne daný aj časový aspekt možnosti uplatnenia tohto práva na rozdiel od bezdôvodného obohatenia, ktoré je jednou z foriem protiprávneho stavu a ktoré možno uplatňovať priebežne, postupne ako vzniká a teda až kým nie je odstránený protiprávny stav. V predmetnej veci však ide o plnenie zo zákona, konkrétne zo zákona stanoveného vecným bremenom“. Súd druhej inštancie teda potvrdil rozsudok, ktorým bola

žaloba zamietnutá v dôsledku premlčania pre uplynutie trojročnej premlčacej lehoty plynúcej od účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. Totožný právny záver bol prijatý a zdôvodnený aj v rozsudku Krajského súdu v Prešove 5Co 267/2016 zod ňa 31.10.2017.

55. Pre úplnosť súd dodáva, že žalobcom v 2. a 3.rade chýba aj vecná aktívna legitímácia v tomto spore. V čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. bol spoluvlastníkom pozemku len žalobca v 1.rade, ostatní žalobcovia sa stali spoluvlastníkmi až neskôr, to znamená, že s prevodom či prechodom vlastníckeho práva na nich prešlo na nich aj obmedzenie spočívajúce v trpení zriadeného vecného bremena k pozemku. Nárok na náhradu za zaplatenie odplaty za užívanie vecného bremena vznikol iba tým vlastníkom, ktorí pozemok vlastnili v čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., čo vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu SR 7Cdo 26/2014, 3Cdo 49/2014, ale aj z nálezů Ústavného súdu III. ÚS 13/2010.

56. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Žalobcovia boli v spore neúspešný a preto nárok na náhradu trov konania im nevznikol, úspešnému žalovanému, ktorý by mal nárok na náhradu trov konania však žiadne trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach. V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 364 C.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C.s.p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C.s.p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 C.s.p. odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nespĺní povinnosť uloženú týmto rozsudkom môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.